

ชื่อพื้นเมือง	พะยอม
ชื่อสามัญ	White Meranti
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Shorea roxburghii</i> G.Don
ชื่อวงศ์	DIPTEROCARPACEAE
ชื่ออื่น	กะยอม (เชียงใหม่) ขะยอม (ลาว) ขะยอมดง พะยอมดง (ภาคเหนือ) (เลย) เขียง เขี้ยว (กะเหรี่ยงเชียงใหม่) พะยอมทอง (สุราษฎร์ธานี ปราชินีบุรี) ยางหยวก (น่าน)
ลักษณะทั่วไป	<p>ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-30 เมตร ผลัดใบ ลำต้นเปลาตรง หรือเป็นปุ่มโตๆ บ้าง เรือนยอดเป็นพุ่มกลมหรือรูปไข่ เปลือกนอกหนาสีน้ำตาล หรือเทา แตกเป็นร่องตามยาวลำต้น และเป็นสะเก็ดหนา เปลือกในสีน้ำตาลอ่อนปนเหลือง และมีทางสีน้ำตาลแก่ผ่าน</p> <p>ใบ ใบเดี่ยวติดเรียงสลับ ใบรูปขอบขนาน แฉกกว้าง 3-4 เซนติเมตร ยาว 8-10 เซนติเมตร โคนมนปลายมนหรือหยัก เป็นติ่งสั้นๆ เนื้อใบค่อนข้างหนา กลิ่นเป็นมัน เส้นแขนงใบ มี 15-20 คู่ เส้นแขนงใบแต่ละคู่โค้งเป็นระเบียบไปจรดขอบใบ เส้นแขนงใบย่อยแบบชั้นบันได เห็นได้ชัดทางท้องใบ</p> <p>ดอก ก่อนออกดอกผลัดใบหมดต้นและผลัดใบใหม่ก่อนแทงช่อดอกเล็กน้อย เวลาออกดอกจึงมองเห็นแต่ไกลๆ ว่ามีดอกขาวโพลนไปทั้งพุ่มเรือนยอด กลิ่นหอมแรงไปไกลมาก ดอกสีขาวหรือขาวแกมเหลืองอ่อน ดอกออกเป็นช่อใหญ่ตามปลายกิ่ง หรือเหนือรอยแผลใบใกล้ๆ ปลายกิ่ง ดอกตูมรูปกระสวย กลีบรองกลีบ</p> <p>ผล ผลรูปกระสวย ยาว 1.2-2.0 เซนติเมตร ซ่อนตัวอยู่ในกระพุ่มโคนปีก มีปีกยาวรูปขอบขนาน</p>

แคบๆ 3 ปีก ปลายมนกลม ยาว 8 เซนติเมตร มีเส้นตามยาวปีก 10 เส้น ปีกสั้นมี 2 ปีก ยาวไม่เกิน 3 เซนติเมตร ผลแก่ปีกและผลเป็นสีน้ำตาลแดง เวลาแก่หลุดร่วงแล้วหมุนด้วยปีกไปไกล

การขยายพันธุ์

นิยมใช้เมล็ด

การกระจายพันธุ์

พบขึ้นตามป่าเบญจพรรณแล้งและชื้น ตลอดจนป่าดิบแล้งทั่วทุกภาค ที่สูงจากระดับน้ำทะเล 60-1,200 เมตร ตลอดจนถึงผสมผสานในป่าชายหาดทั่วๆ ไป พะยอมถือว่าเป็นไม้เบิกนำชนิดหนึ่งที่สูงและปรับตัวได้ดีในสภาพแวดล้อม

ประโยชน์

ส่วนที่ใช้เป็นสมุนไพรและมีสรรพคุณคือ เปลือก : รสฝาด ใช้เป็นยาสมานลำไส้ แก้ท้องเดิน และให้น้ำฝาดชนิด Pyrogallol และ Catechol ฆ่าเชื้อ ดอก : ผสมยา แก้ไข้ และยาหอมแก้ลม บำรุงหัวใจ ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา ด้านเชื้อแบคทีเรีย เป็นพิษต่อเซลล์ ด้านเป็นพืชอาหาร